

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

1 (5)

Datum
2022-10-24

Ärendebeteckning
559-4818-2022

Regeringskansliet, Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
m.miljoprovningseenheten@regeringskansliet.se

Yttrande angående prövning och omprövning - en del av den gröna omställningen, SOU 2022:33

Er beteckning: M2022/01389

Sammanfattning

Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till utredningens förslag och väljer att kommentera några av punkterna särskilt nedan.

Länsstyrelsen kan konstatera att förslagen generellt kommer att innebära en ökad arbetsbelastning som kräver resursförstärkning. I utredningen framgår att förslagen beräknas innebära ökade statliga utgifter på cirka 60 miljoner kronor per år de inledande åren. Vidare framgår att nuvarande resursättning redan är otillräcklig i miljöprovningssystemet. Utredningen redovisar inga förslag på hur myndigheternas resursunderskott ska lösas eller finansieringskälla för tillkommande utgifter.

Om utredningens delsyfte, snabbare provningsprocesser med bibehållet miljöskydd, ska kunna uppnås är det direkt avgörande att även nuvarande resursunderskott åtgärdas innan förslagen genomförs.

Enklare regler vid ändring av en verksamhet (kapitel 4)

- Inför ändringsprövning som huvudregel vid ansökan om ändring

Förslaget om ändringstillstånd som huvudregel riskerar en återgång till påbyggnadstillstånd som förekom innan miljöbalken. Detta kan innebära svårigheter att bedöma de samlade konsekvenserna för miljön och försvårar tillsynsarbetet. Om man ser till helhetslösningen, med obligatorisk omprövning efter viss tid, kan problemet dock bli mindre eftersom heltäckande tillstånd då utfärdas.

- Inför ett golv för anmälan av tillståndspliktig verksamhet
- Gör det tydligare var gränsen går mellan tillstånds- och anmälningsplikt vid ändring av en verksamhet

Länsstyrelsen bedömer det vara positivt om tröskeln för anmälningsplikt höjs och gränsen för tillståndsplikt förtydligas. Det är viktigt att vägledning finns på plats direkt vid införandet av regeländringarna eftersom det även fortsättningsvis handlar om bedömningar. Ett exempel är bedömningen om en ändring ”inte ryms inom det allmänna villkoret för tillståndet samt har betydelse från störningssynpunkt” och därmed kräver anmälan.

- Gör det lättare att ändra villkoren för en verksamhet efter ansökan

Länsstyrelsen anser nuvarande möjligheter till villkorsändringar är för begränsade och är positiv till förändringen. Villkorsändringar är ett betydligt enklare förfarande än ändringstillstånd och bör innebära en lättnad för såväl verksamhetsutövare som prövningsmyndigheter.

Omprövning för moderna miljövillkor (kapitel 5)

- Inför en obligatorisk omprövning av befintliga domar och beslut för att åstadkomma moderna villkor för miljöfarliga verksamheter
- Tillsynsmyndigheten bör parallellt göra löpande översyn av tillstånd

Länsstyrelsen bedömer obligatorisk omprövning kombinerat med löpande översyn av tillstånd vara positivt. Länsstyrelsen bedömer dock att 40 år till obligatorisk omprövning är väldigt långt eftersom mycket kan hända i fråga om teknikutveckling o.s.v. 40 år förutsätter att reglerna om löpande översyn och omprövning vid behov fungerar som avsett.

Länsstyrelsen anser att det bör övervägas att föreskriva att underlaget som behövs för den löpande översynen ska redovisas i miljörapporten.

Den löpande översynen kommer säkerligen innebära fler prövningar än i dagsläget vilket kräver ökade resurser för samråds- och prövningsarbetet. Särskilt resurskrävande är de fall då verksamhetsutövaren inte frivilligt initierar omprövning.

Myndigheternas roll i miljöprövningen (kapitel 6)

- Stärk länsstyrelsens roll som ett nav och aktiv samrådspart i miljöprövningen
- Ställ ökade krav på hur länsstyrelsen redovisar sin bedömning av vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla och på innehållet i samrådsredogörelsen

Generellt kan sägas att det är positivt med mer fokus på länsstyrelsens roll i samrådet. Förslagen bör innebära en smidigare och mer förutsägbar prövningsprocess med mindre risk för behov av stora kompletteringar eller omtag i ett senare skede. Det är dock viktigt att

verksamhetsutövarens ansvar tydligt framgår, särskilt eftersom länsstyrelsens bedömning inte avses vara bindande.

Det ökade ansvaret för länsstyrelsen under samrådet kommer att kräva större arbetsinsats och mer resurser.

- Förbättra den nationella samordningen av riksintressen och målkonflikter

Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till förslaget om att riksintressemyndigheter samverkar med varandra och med länsstyrelsen för att möjliggöra en snabbare grön omställning.

Länsstyrelsen är även positiv till förslaget om att myndigheterna ges i uppdrag att uppdatera sina riksintresseanspråk. Uppdaterade och korrekt beskrivna riksintresseanspråk med bra vägledningar är en viktig faktor för att välgrundade avvägningar ska kunna genomföras.

Länsstyrelsen anser att det är oklart vad som rent konkret menas med att länsstyrelsen ges en förstärkt roll. Det framgår inte hur samverkan ska ske eller vilken roll länsstyrelsen kommer att ha avseende samordning av sektorsmyndigheter. Oavsett om länsstyrelsen ges en drivande eller mer deltagande roll i arbetet med att ta fram strategier och planeringsdokument kan andra arbetsuppgifter behöva nedprioriteras om extra resurser inte tillsätts. Det är därför viktigt att medel tillkommer för den arbetsinsats som är tänkt att genomföras. Exempelvis kan nämnas att Länsstyrelsen i Uppsala län har svårt att trots förfrågan bistå Riksantikvarieämbetet i dess pågående uppdrag med att se över områden av riksintresse för kulturmiljö, då medel inte har tillförts länsstyrelsen.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget framföra att hanteringen av riksintressesystemet redan har, och kommer fortsätta att, analyseras inom ramen för ett antal olika utredningar. Exempelvis gav Miljömålsrådet ut en rapport i mars 2022 som redovisar insatser och prioriteringar kring vad som behöver göras för att nå Sveriges miljömål. Inom ramen för miljömålsarbetet förslår myndigheterna själva att en gemensam arena skapas där myndigheterna tillsammans kan samverka och hitta former för att genomföra avvägningar mellan olika intressen. I juli 2022 gav Finansdepartementet i uppdrag att genomföra en förstudie om nationell fysisk planering (Fi2022/02246). Bakgrunden är att det finns ett behov av att analysera hur staten värdesätter, uttrycker och hanterar nationella värden och anspråk avseende mark- och vattenanvändningen och hur detta kan utvecklas över tid. I uppdraget ingår att föreslå en struktur för hur nationell fysisk planering kan utformas samt vilka frågor och intressen som bör omfattas av en sådan

planering. Länsstyrelsen vill med detta resonemang lyfta att det är viktigt att utredningar avseende riksintressesystemets tillämning, som tas fram utifrån delvis skilda huvudsyften, samordnas och beaktas på ett lämpligt sätt.

Prövningsmyndigheternas processledning och handläggning (kapitel 7)

- Främja digital handläggning

Länsstyrelsen är positiv till fortsatt utredning kring digitalisering. Ett exempel som behöver ses över är förfarandet vid aktförvaring där det råder oklarhet om enbart digital hantering är tillåtet i dagsläget. Vid utredningen bör en målsättning vara att inte skapa parallella obligatoriska system om tidsvinster ska vara möjliga.

- Inför generella förordnanden för ordföranden och miljöskunnig i miljöprövningsdelegationerna
- Prövningen hos miljöprövningsdelegationerna bör inte koncentreras ytterligare

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om generella förordnanden för ordförande och miljöskunnig så specialkompetens kan nyttjas effektivt över länsgränserna. Länsstyrelsen ser inga fördelar med att koncentrera miljöprövningsdelegationerna ytterligare utöver det som redan gjorts.

- Ge miljöprövningsdelegationerna förtydligad och utökad möjlighet att ta till sig anmälningsärenden som har samband med en tillståndsprövning

Länsstyrelsen anser att det i allmänhet är ett smidigare förfarande om möjlighet finns att exempelvis ta in en anmälan om vattenverksamhet i prövningen. De rättsliga förutsättningarna och konsekvenserna avseende detta behöver dock förtydligas.

Ett särskilt stöd till klimatprojekt (kapitel 8)

- Inrätta en klimatstyrka som ger länsstyrelsen handläggarstöd

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att införa en klimatstyrka som stödjer i arbetet vid prövning av verksamheter eller åtgärder som väsentligt bidrar till att uppnå miljömålen. Länsstyrelsen förordar att klimatstyrkans personal inte bör koncentreras till en enskild länsstyrelse. På så sätt kan man sprida kompetenserna på flera län och minska risken för kompetenstapp på enskilda länsstyrelser.

- Det bör inte införas ett begränsat förtursförfarande

Länsstyrelsen konstaterar att utredningen föreslår att inte gå vidare med ett förtursförfarande för verksamheter som på ett väsentligt sätt bidrar till att uppnå till klimatmålen. Länsstyrelsen delar uppfattningen att urvalet skulle bli svårt, systemet komplext och innebära ett avsteg från den allmänna principen att alla ärenden ska avgöras så snart som möjligt.

Statsfinansiella kostnader (kapitel 11)

I utredningen framgår att förslagen beräknas innebära ökade statliga utgifter på cirka 60 miljoner kronor per år de inledande åren. Vidare framgår att nuvarande resurssättning redan är otillräcklig i miljöprovningssystemet. Utredningen redovisar inga förslag på hur myndigheternas resursunderskott ska lösas eller finansieringskälla för tillkommande utgifter.

Om utredningens delsyfte, snabbare provningsprocesser med bibehållet miljöskydd, ska kunna uppnås är det direkt avgörande att även nuvarande resursunderskott åtgärdas innan förslagen genomförs.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med miljöskyddshandläggare Greger Drougge som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Cecilia Magnusson, chef miljöskyddsenheten Ida Lindén, planhandläggare Anna Silver, chef enheten för vatten- och naturtillsyn Urban Westerlind och länsassessor Mikaela Öster medverkat.